

ΓΝΩΣΤΑ ΚΑΙ ΑΓΝΩΣΤΑ

Γράφει ο Αντώνης Αμπατζής → ampandonis@gmail.com

Ζαν-Φρανσουά ντε Γκαλώπ, κόμης του Λαπερούζ Το μυστήριο της εξαφάνισής του

Την προηγούμενη εβδομάδα είχα αναφερθεί για την αφετηρία των ταξιδιών του Λαπερούζ. Ας πάμε να δούμε όμως την συνέχεια η οποία ακόμα καλύπτεται από ένα πέπλο μυστηρίου. Μετά από το αρκετά μεγάλο ταξίδι ο Λαπερούζ έφτασε μέχρι και την Καλιφόρνια. Εκεί αποφάσισε ότι έπρεπε να συνεχίσει και να εξερευνηθεί και τον Ειρηνικό Ωκεανό. Και ακριβώς έτσι έγινε.

Η αποστολή του Λαπερούζ διέσχισε τον Ειρηνικό Ωκεανό μέσα σε 100 ημέρες, φθάνοντας στην πορτογαλική αποικία Μακάου. Στις 9 Απριλίου 1787, μετά από μία επίσκεψη στη Μανίλα, απέπλευσε για τις ακτές της βορειοανατολικής Ασίας.

Στη συνέχεια ο Λαπερούζ κατευθύνθηκε προς βορρά και έφθασε στο Πετροπάβλοφσκ, στη ρωσική Χερσόνησο Καμπούτκα, στις 7 Σεπτεμβρίου 1787. Εκεί αναπαύθηκαν από το ταξίδι τους και απολάυσαν τη φιλοξενία των Ρώσων και των ιθαγενών. Σε επιστολές που έλαβε από το Παρίσι, διάβασε εντολές να διερευνήσει σχετικώς με τον οικισμό που δημιουργούσαν οι Βρετανοί στη Νέα Νότια Ουαλία της Αυστραλίας.

Στην Αυστραλία

Η αποστολή συνέχισε στην Αυστραλία, φθάνοντας έξω από τον Κόλπο Μπότανι στις 24 Ιανουαρίου 1788, πάνω που ο Άρθουρ Φίλιπ επιχειρούσε να αλλάξει τη θέση για τη νέα αποικία καταδίκων στο Σίντνεϊ Κόουβ του Πορτ Τζάκσον. Ο «Πρώτος Στόλος» δεν μπόρεσε να φύγει πριν την 26η Ιανουαρίου εξαιτίας μιας φοβερής θαλασσοταραχής, η οποία εμπόδιζε επίσης τα πλοία του Λαπερούζ να εισέλθουν στον κόλπο.

Οι Βρετανοί δέχθηκαν ευγενικά την αποστολή του Λαπερούζ και οι δύο επικεφαλής αντάλλαξαν βοήθεια και χρειαζόμενες προμήθειες. Ο Λαπερούζ πέρασε 6 εβδομάδες στη νέα αποικία, που θα εξελισσόταν αργότερα στο Σίδνεϊ. Οι Γάλλοι εγκατέστησαν ένα αστεροσκοπείο, τέλεσαν τη Θεία Λειτουργία, πραγματοποίησαν γεωλογικές παρατηρήσεις και ίδρυσαν κήπο, όλα για πρώτη φορά στην ιστορία της Αυστραλίας. Παρά το ότι ο Φίλιπ και ο Λαπερούζ δεν συναντήθηκαν ποτέ προσωπικά, καταγράφηκαν 11 επισκέψεις μεταξύ των Γάλλων και των Βρετανών. Από το 1825 μέχρι σήμερα, κυβερνήτες του Γαλλικού Ναυτικού αποτίουν τακτικά φόρο τιμής στο Μνημείο του Λαπερούζ που ανεγέρθηκε. Κάθε χρόνο τιμώνται εδώ στο Σίδνεϊ, η Εθνική Εορτή της Γαλλίας, η «Ημέρα Λαπερούζ» και η θεμελίωση του Μνημείου από τον Υασίντ ντε Μπουγκαινβίλ.

Ο Λαπερούζ εκμεταλλεύθηκε την ευκαιρία για να αποστείλει τα ημερολόγιά του, χάρτες και επιστολές στην Ευρώπη με ένα βρετανικό πλοίο που θα έφευγε εκείνες τις ημέρες, το Alexander το οποίο υπάρχει ακόμα και έχει γίνει μουσείο. Αφού προμηθεύθηκε φρέσκο νερό και ξυλεία, απέπλευσε με την αποστολή του στις 10 Μαρτίου για τη Νέα Καλδονία, τις Νήσους Σάντα Κρούζ, τις Νήσους του Σολομώντα, τις Λουισιάδες και τη δυτική ακτή της Αυστραλίας.

Ο Λαπερούζ είχε γράψει ότι ανέμενε να επιστρέψει στη Γαλλία τον Ιούνιο του 1789. Τα όσα έστειλε με το Alexander έφθασαν τελικώς στο Παρίσι, όπου και εκδόθηκαν το 1797 υπό τον τίτλο Voyage de

La Pérouse. Ωστόσο, κανένας δεν τον ξαναείδε ποτέ, ούτε αυτόν, ούτε κάποιον από τους άνδρες του. Τι είχε συμβεί;

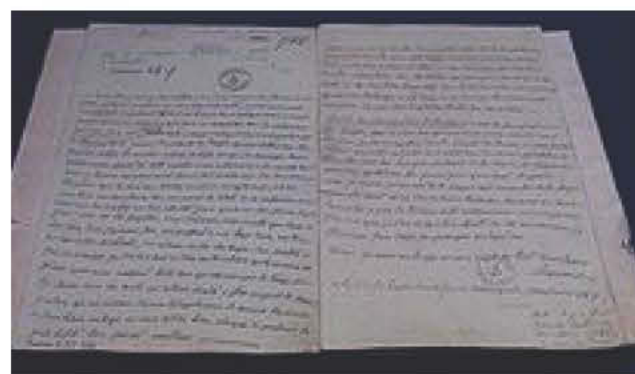
Παρά το ότι στο μεταξύ μεσολάβησε η Γαλλική Επανάσταση, τρία χρόνια αργότερα, στις 25 Σεπτεμβρίου 1791, ο Αντιναύαρχος Αντουάν Μπρυνί ντ' Αντρεκαστώ ανεχώρησε από τη Βρέστη προς αναζήτηση του Λαπερούζ. Η αποστολή του ακολούθησε την προταθείσα διαδρομή του Λαπερούζ, δια των νήσων στα βόρεια και δυτικά της Αυστραλίας, ενώ ταυτοχρόνως πραγματοποίησε και ο ίδιος επιστημονικές και γεωγραφικές ανακαλύψεις. Πέθανε όμως δύο μήνες αργότερα.

Στα χρόνια της Γαλλικής Επανάστασης οι αγγλογαλλικές σχέσεις χειροτέρευαν και αθεμελίωτες φήμες εξαπλώθηκαν στη Γαλλία που κατηγορούσαν τους Βρετανούς για την τραγωδία που είχε συμβεί όχι μακριά από τη νέα τους αποικία. Το 1826 ένας Ιρλανδός καπετάνιος, ο Πίτερ Ντίλον ανεκάλυψε αρκετά στοιχεία ώστε να θεμελιώσει την κατάληξη της αποστολής του Λαπερούζ: Στην Τικόπα (μία από τις Νήσους Σάντα Κρούζ), αγόρασε κάποια ξίφη που υποπεύθηκε ότι ανήκαν στον Λαπερούζ και σε αξιωματικούς του. Ρώτησε και έμαθε ότι προέρχονταν από τη γειτονική νήσο Βανίκωρο, όπου «δύο μεγάλα πλοία είχαν διαλυθεί χρόνια πριν». Ο Ντίλον κατόρθωσε να αποκτήσει ένα πλοίο στη Βεγγάλη και έπλευσε προς το Βανίκωρο, όπου ανεκάλυψε μπάλες κανονιού, άγκυρες και άλλα υπολείμματα του εξοπλισμού πλοίων μέσα στο νερό ανάμεσα σε κοραλλιογενείς υφάλους.

Μετέφερε αρκετά από αυτά τα αντικείμενα στην Ευρώπη. Ο Μπαρτελεμύ ντε Λεσέψ, το μοναδικό μέλος της αποστολής του Λαπερούζ που ήταν ακόμα ζωντανό, τα αναγνώρισε όλα. Οι πληροφορίες που έδωσαν οι κάτοικοι του Βανίκωρο στον Ντίλον επέτρεψαν μία χονδρική ανασύνθεση της καταστροφής της αποστολής του Λαπερούζ. Η ανασύνθεση του Ντίλον επιβεβαιώθηκε από την ανακάλυψη και εξέταση το 1964 αυτού που φαινόταν να είναι το ναυάγιο του Λαπερούζ.

Τον Μάιο του 2005 το ναυάγιο που είχε εξατασθεί το 1964 ταυτοποιήθηκε επισήμως ως το ναυάγιο του Λαπερούζ. Αυτό έγινε από αποστολή του πλοίου Jacques Cartier του γαλλικού Πολεμικού Ναυτικού. Το πλοίο μετέφερε μία διεπιστημονική ομάδα που οργανώθηκε για να ερευνήσει το «μυστήριο του Λαπερούζ».

Μία άλλη, παρόμοια αποστολή έγινε το 2008. Η αποστολή αυτή κατέδειξε την αφοσίωση της Γαλλίας να αναζητήσει και άλλες απαντήσεις για την τύχη του Λαπερούζ.

Πάνω: Η τελευταία επιστολή που έστειλε ο Λαπερούζ. Δεξιά: Μνημείο για τον Λαπερούζ στο Βανίκωρο

Πορτραίτο του Λαπερούζ

Η προετοιμασία της χρειάστηκε 24 μήνες και συγκέντρωσε περισσότερα τεχνολογικά μέσα από τις προηγούμενες. Είχε δύο πλοία με 52 μέλη πληρώματος και σχεδόν 30 επιστήμονες ερευνητές. Ανεχώρησαν από τη Νουμεά για το Βανίκωρο, αναβιώνοντας έτσι το τελευταίο μέρος του ταξιδιού του Λαπερούζ.

Αμφότερα τα πλοία του Λαπερούζ ναυάγησαν στους κοραλλιογενείς υφάλους του Βανίκωρο, το Πυξίς πρώτο. Το Αστρολάβος ξεφορτώθηκε και αποσυρμαρολογήθηκε από τα μέλη της αποστολής. Μία ομάδα τους, πιθανώς οι επιζήσαντες του Λαπερούζ, σφαγιάστηκαν από τους ιθαγενείς. Σύμφωνα με τους νησιώτες, κάποιοι επιζήσαντες ναύτες κατασκεύασαν ένα δικάταρτο σκαρί από τα κομμάτια του Αστρολάβου και έφυγαν με αυτό προς τα δυτικά, περίπου εννέα μήνες μετά τα ναυάγια. Αλλά το τι συνέβηκε σε αυτούς είναι άγνωστο.

Τον Νοέμβριο του 1790 ο Έντουαρντ Έντουαρντς, ως κυβερνήτης του πλοίου Πανδώρα, απέπλευσε από την Αγγλία με διαταγές να «χτενίσει» τον Ειρηνικό για να συλλάβει τους υπεύθυνους για την Ανταρσία του Μπάουντι.

Περνώντας από το Βανίκωρο στις 13 Αυγούστου 1791 παρατήρησαν σήματα καπνού να υψώνονται από το νησί. Αλλά ο Έντουαρντς, με μοναδική του έγνοια την αναζήτηση του Μπάουντι και πεπεισμένος ότι οι στασιαστές δεν θα διαφύγαν τη θέση τους, αγνόησε τα σήματα καπνού και συνέχισε την πορεία του. Τα σήματα αυτά ήταν σχεδόν βέβαια ένα σήμα που έστειλαν οι επιζήσαντες της αποστολής του Λαπερούζ, οι οποίοι, ήταν ακόμα ζωντανοί στο Βανίκωρο τρία χρόνια μετά το διπλό ναυάγιο τους εκεί. Αυτή είναι η ιστορία του Λαπερούζ και είναι καλό να το γνωρίζουμε γιατί είναι ένα κομμάτι της ιστορίας της Αυστραλίας.

